

Ați avut vreodată pojar, și dacă da, cât?

FOAIA DE OBSERVAȚIE

Supliment artistic, literar, medical, vital și mortal

M A N I F E S T

pentru întoarcerea în Comună Primitivă

Între vechea Comună Primitivă și Comuna din Paris

Toate analizele științelor umane și conștiințelor lucide ale artei contemporane tind spre o singură concluzie: postistoria va atinge o fază nouă a preistoriei. Actualul "sat global", care este omenirea, n-are spre ce se îndrepta decât spre o nouă Comună Primitivă, atât doar că - în mod paradoxal - acest "sat global" a trebuit să devină oraș, ca să poată ajunge în noua Comună Primitivă, care se anunță în zorii mileniului trei. Partea de istorie dintre sfârșitul primei Comune Primitive a omului și Comuna din Paris, să spunem (cei 200 de ani care au urmat, din 1789 până la revoluțiile anticomuniste din 1989, au funcționat ca un fel de desăvârșire a dezastrului politic uman), nu e decât un strat foarte subțire din lunga poveste a omului, evaluată din zorii apariției sale ca specie sapiens. Pojghița a ceea ce numim azi istorie ar fi cam cât scoața vegetală de la suprafața Pământului, în raport cu stratificările geologice care coboară până în miezul său de foc viu, astral, umanitatea

petrecându-și restul timpului geologic, cosmic, în afara celor două extreme numite convențional postistorie și preistorie. Acum suntem la pragul paradigmatic de intrare într-o astfel de lungă perioadă temporală.

Zone de autenticitate nouă

Pe vremea lui Balzac și Flaubert nu erau televiziuni, nici internet, nici atâtea ziare și radiouri, nici guga, nici enciclopedia Wikipedia, care disponibilizează - uzând moral - informația despre realitatea imediată. Dacă vreau să aflu informații istorice despre societatea contemporană, nu apelez la literatură, ci la sursele de mai sus, la puternicele motoare de căutare de pe internet, în arhivele online ale marilor cotidiene, televiziuni, agenții de știri etc. Arta de azi trebuie să scormonească după zone de autenticitate nouă, acolo unde nu pătrund aspiratoarele de praf și pulbere ale informației cotidiene.

Întoarcerea la arta tribală

Oportunitățile lumii de azi de a scrie și citi s-au înmulțit incredibil,

au părăsit suportul tradițional al hârtiei, proliferând incontrollabil pe mărfuri de larg consum și mijloace de transport în comun, pe automobile de firmă și personale, pe ecrane tv, calculatoare, laptopuri și telefoane mobile, pe ziduri și panouri stradale, pe haine și chiar pe suprafețe neașteptate ale anatomiei umane. De asemenea, s-au înmulțit prilejurile de a comunica prin scris, pe internet, de la orice distanță, prin împrăștierea familiei și a comunităților tribale pe suprafața Pământului. Forumurile articolelor din edițiile online ale cotidianelor, televiziunilor și radiourilor, cât și puzderia de publicații virtuale, de reviste online, site-uri, bloguri și mail-uri zilnice, individualizate, democratizează scrisul, aducându-l - în raport cu hegemonia tot mai evidentă a imaginii - la același nivel de notorietate folclorică al oralității mioritice, prescripturale, și transformându-l - în cele din urmă - într-o nouă etnografie, postapocaliptică, postmodernă, postscripturală, postistorică. Nu-i așa că arta graffiti, sau muzica hip-hop a marilor orașe, seamănă leit cu ceea ce făceau primii pământeni care desenau pereții peșterilor,

cântând și dansând la lumina focului viu din zorii civilizației? În acest context, devine tot mai evidentă realitatea că intrăm într-un fel de nouă preistorie, la alt nivel al spiralei civilizației umane. Am început - ca urmare - să scriu literatură tribală pe internet, pentru membri ai familiei mele din Europa și America, dar și literatură de apartament (peștera mea de beton) pentru prilejuri preaomenești ale familiei de acasă. Cititorul viitor nu poate fi decât unul familial, inclusiv aparținând marelui trib care începe să devină omenirea sincronizată și în progresivă omogenizare culturală de azi.

Inevitabila preistorie nouă

Pe măsură ce lumea de azi evoluează, ca ansamblu, mari zone ale umanului individual se sălbătesc, extinzând rudimentaritatea, primitivismul și barbaria într-un univers tot mai sofisticat și subtil, din punct de vedere tehnologic. În noul realism globalizat, cât va mai rămâne din ce aneaxează progresiv jungla virtuală de pe internet și din telecomunicații, vor veni ființe cu psihism haotic, copiii din trei, patru căsătorii, cei adoptați de familii homosexuale, cei născuți de mame-surogat, cei tratați genetic ca OMG-urile vegetale, feții-frumoși născuți cu spermă din băncile de material seminal al genilor, iminentele clone umane, cei născuți pe alte planete, cei retreziți din containerele criogenice etc, etc.

În acest haos poaspăt al umanității iminente, care va asalta mijloacele vetuste, deja, de investigație și tratament ale psihologiei și psihiatriei actuale, numai avangarda creației artistice (în sens de înainte-mergătoare) va putea pune ordine nouă, prin imaginația și intuițiile dintotdeauna ale creatorului de valoare, prin gramati-

calizarea noii dezordini mondiale, împlânzind și domesticind fiarele nebuniei ce vine, făcând din înspăimântător de agresiva junglă a viitorului suflet uman o grădină locuibilă, sau măcar suportabilă.

Întoarcerea la Domnul Zeu (Dumnezeu)

Întoarcerea prin spirit la elementaritate, pentru a regăsi vitalitatea nouă de regenerare a creației, presupune întoarcerea mai înaltă la sursa tuturor surselor de putere ale lumii. Întotdeauna în istorie, criza Omului a fost însoțită de criza credinței în Dumnezeu. Criza artei și a omului se va încheia doar când va sfârși criza credinței în Puterea cerească a căreia parte mărunță suntem. Arta noastră va regăsi omul de azi doar în măsura în care îl va regăsi, mai întâi, pe Domnul Zeu, cel viu dintotdeauna.

Adevărat, "Dumnezeu ține în mână infinitul lumilor sale", dar - oricât ar părea de șocant - așa cum scrie Wurmbrand în teribila sa carte "Umpleți vidul" - Dumnezeu cunoaște numai din exterior anumite realități umane. Dumnezeu nu poate minți, fura, înșela, păcătui, ucide, deci nu poate cunoaște din experiență proprie infracțiunile multiple ale codului penal. Creatorul ceresc nu poate muri niciodată (decât în imaginația lui Nietzsche sau a lui Vakulovski), prin urmare nu poate trăi pe cont propriu cumplita experiență umană a morții. De aceea s-a întrupat în Fiul său Cristos, pentru a cunoaște din interior, "pe propria piele", toate limitările dureroase ale omului și umanului, rămase inaccesibile și de neânțeles până în clipa răstignirii, așa cum unii medici își riscă viața experimentând mai întâi pe ei înșiși medicamente curajoase, prescrise abia ulterior comunității. Artistul autentic este și el creator de universuri, ca și Dumnezeu,

dar de universuri interioare, nesfârșite în energii potențiale, jumătatea de clepsidră (sau capăt de balanță) a cosmosului de afară. Ca și creator al universului său lăuntric, scriitorul este fratele bun al lui Cristos: cine îi citește cărțile, îl vede pe Tatăl în spatele lumilor sale imaginare. De aici și responsabilitatea morală a artistului de valoare față de semenii, care învie din morți ca Isus cu fiecare creație a sa. O sărbătoare a Paștelui e fiecare poem al meu. A fost o clipă, sau poate o eternitate, când umanitatea însăși nu era decât o proiecție imaginară, un vis, un joc de spirit, în mintea universală numită Dumnezeu.

Cărțile de trăit

Sunt cărți de citit și cărți de trăit. Pe măsură ce scrisul și cititul vor fi la îndemâna tuturor, prin mijlocul proliferant (și nu îndeajuns de evaluat în radicalele lui consecințe viitoare) al internetului, generațiile de azi și mai ales cele ce vin vor fi îngropate într-un noian de cunoștințe, dar nu vor ști să trăiască pașnic și frumos, cu ele și din ele. Vor fi tot mai căutate cărțile care te vor învăța cum să-ți trăiești cât mai profitabil viața, în ordine civilizatoare, tu și familia ta, cărțile care te vor înfia, asemenea Bibliei, convingându-te că un caracter moral, ca destinul omenesc al lui Cristos, este posibilitatea cea mai măreață din umanitate.

Hai să scriem toți o singură Biblie, în următoarea mie de ani!

Am debutat în 1982, cu volumul de versuri "Gesturi și personaje", în care fiecare poem purta titlul unui topos antropofil cristalizat de umanitate: Omul închis, Omul deschis, Omul de cuvânt, Omul de nimic, Homo ludens, Homo cinematographicus, Homo viator, Omul muntelui, Omul disponibil ș.a. În 1996, poetul Alexandru

Mușina a publicat volumul "Unde se află poezia", care include eseul "Noul antropocentrism", teorie devenită de-a lungul anilor centrul viziunilor sale estetice.. Mă bucur că volumul meu din 1982 a anticipat cu 14 ani teoretizarea valorosului poet Alexandru Mușina, la fel cum aş putea spune, mai în glumă, mai în serios, că o altă cartea a mea, "Omul disponibil", publicată în 1999, a făcut parte virtuală în imaginația mea masivului eseu "Omul recent", al lui Patapievici, apărut în anii următori.

În măsura în care arta are o puternică vocație anticipatoare, scriitorii de valoare ai României ar putea lucra (în mod benevol, desigur), măcar o mie de ani de acum înainte, la o singură scriere, ca și "tribul Cărții Sfinte", în timpurile Vechiului Testament. Ar fi o șansă mai mare să răzvim în lume, ca popor, decât să ne risipim destinele cu orgolii personale insașiabile, luând fiecare afirmarea universală pe cont propriu și pulverizându-ne, astfel, energiile creatoare, mărturisitoare sau profesive. Evident, și eșecul ar fi de proporții istorice, cum se întâmplă de două mii de ani încoace cu literatura română, dar măcar am ști și noi ce avem de făcut, de la un punct încolo, pentru următoarele milenii.

Vocația misionară a creatorului de mâine

Scriitorii și artiștii, în general, și-au pierdut audiența cam de când creația lor a renunțat la epic și dramatic, la baladesc și imn ocazionat de sărbătorile tribului, cedând filmului și teatrului teritorii continentale mari, care le aparțineau, și retrăgându-se, odată cu modernismul, spre polii cu o mare condensare magnetică a substanței creative, spre groenlandele și antarcticele îndepărtate de lume ale sensului poetic pur.

Pentru a-și câștiga audiența de care s-a bucurat întotdeauna, poezia - de exemplu- va trebui să revină la dramatic și narativ, cum se întâmplă în textele de azi ale recitativelor genului hip-hop (lip-site din păcate de valoare, în sine, dar importante ca simptome ale direcției viitoare). În paralel cu descoperirea unor formule actualizate de adresabilitate a mesajului literar, creatorii vor trebui să-și actualizeze, în egală măsură, o vocație misionară rămasă latentă cam de multă vreme, practicând un anume misionarism literar, pentru început, în instituțiile cu profil educativ, universități, școli, biserici, biblioteci, peșteri, în special acolo unde se selectează și se formează publicul viitor de cultură. Fără această activare urgentă a vocației educativ-misionare, artistul de mâine, indiferent cărui gen al creației se va dedica, nu va putea revigora interesul pentru artă și recupera un teritoriu cedat temporar tokșoiștilor tv, politrucilor, vipurilor publicitare, predicatorilor religioși, știriștilor, editorialiștilor ș.a.

Restituirea in integritate a fostelor proprietăți estetice

Puterea înnoirii limbajului și spectacolul impunerii lui într-o societate liberă a aparținut întotdeauna creatorilor, liderilor autentici ai capacității de formare și modelare, curajoaselor conștiințe creatoare. În acest sens, va avea loc, cu siguranță - în paralel cu restituirea fostelor proprietăți confiscate abuziv de comunism - și restituirea in integritate către adevărații creatori a fostelor proprietăți estetice, acaparate acum la fel de abuziv de noul colonialism consumatorist, adus de tancurile mass-media ale globalizării, valoroasele domenii ale frumuseții publice, care au asigurat culturii rolul de coloană vertebrală a

conștiinței umane, de-a lungul miilor de ani de istorie și civilizație.

Cea mai riscantă și periculoasă meserie din lume nu e presa, cum se apreciază de obicei, ci creația artistică. E adevărat, nimeni nu împușcă poeți pe stradă, cum se întâmplă cu jurnaliștii curajoși de investigație de azi, dar a monitorizat cineva câți creatori autentici mor anual, autodevorați de singurătate, sărăcie, alcoolism, nebunie, eșec social și pustietate sinucigașă - boli profesionale ale oricărui creator adevărat, care-și pune cu acuitate problema autenticității și valorii sale? S-ar putea ca tocmai această străveche meserie a umanității să nu aibă un viitor, în România și în lume?

Terapia de peșteră

Ziarele scriu că o nouă terapie cucerește lumea extenuată de stresul de azi: weekendul în sicriu. Contra unor sume considerabile, societăți turistico-terapeutice le vând celor dornici de relansare spirituală un loc pentru două zile de vacanță, petrecute în condițiile mortal de austere oferite de un sicriu. Ceea ce la început părea să fie doar o atracție exotică a început să devină fenomen de masă: după două zile și o noapte trăite efectiv într-un sicriu, ca într-o avanpremieră a lumii veșnice de după moarte, cei vii se întorc din nou la viață, la propria viață, cu o poftă inimaginabilă de trăit. Dar această viziune poate fi dusă la ultima ei consecință: cei conștienți ar putea scoate din priză toate legăturile lor cu lumea de azi, întorcându-se periodic la peșteră și la condițiile originare ale omului din Comuna Primitivă, pentru perioade de timp care ar putea rămâne definitive. Pentru aceasta, ar trebuie să respecte câteva reguli terapeutice simple, de genul: În perioada retragerii, oamenii să nu mai vorbească în cuvinte

Supliment artistic, literar, medical, vital și mortal

goale, care au pierdut până și sensul sensului, ci doar în grai viu, fiecare cuvânt rostit trebuind să aibă acoperire deplină și sinceră în propriul trup, dar și în realitatea și faptele din afară.

Oamenii să nu mai mănânce bucate și alimente moarte, ci doar hrană vie, obținută prin propriile eforturi, în propria grădină din preajma peșterii.

Să nu bea lichidele reziduale ale diverselor tratamente chimice, ci doar apă vie, din izvoare neîncepte, de preferință din fântânița sau șuvoiul găsite în propria peșteră.

Să nu aprindă decât foc viu, cu amnar, cremene și iască, sau să ia foc din arborii trăzniți de fulgere în timp de furtună, iar acest foc viu să fie păstrat la gura peșterii neîntrerupt, zi și noapte, pe tot timpul viețuirii.

Orice n-are legătură cu Cerul să fie socotit un lucru mort.

Să vorbească în versuri și în cântece, rânduilele conviețuirii să fie cântate și toate socotelile cu

numere să fie ținute cântându-se. Să nu aibă nici o valoare de schimb mărfurile socotite îndeobște comerciale, ci doar lucrurile spirituale, fie ele sentimente, idei, imagini și gânduri frumoase, cuvinte alinătoare, cântece vindecătoare.

Să se renunțe la bani, orice cumpărătură să se plătească în stele de pe cer și în perle de pe fundul oceanului. Iar când cerul va fi înnorat, pe timp de furtună, și nu se vor vedea stelele, iar marea va fi tulburată, oamenii să cumpere pe încredere și să întărească târgul făcut cu străngeri de mână, îmbrățișări și săruturi pe obraz, iar dacă valoarea tranzacției va fi mare, se vor putea săruta buze pe buze.

Arta să se întoarcă din nou la oameni și la viață, nimeni să nu mai scrie și creeze pentru manuale și biblioteci, săli de expoziții și muzee, ci doar pentru oamenii vii ai comunității, pentru memoria lor și moștenirea lăsată urmașilor, transmisă prin tradiții vii, din gen-

erație în generație.

Peștereni să nu mai trăiască în aglomerații mari, peste puterile lor, ci doar în grupuri care se extind atât cât ține bătaia cuvântului viu, puterea cuvântului și a cântecului.

Fiecare comunitate de peștereni să-și facă rânduilele, obiceiuri și datini după propria imaginație. Cei care vor încălca aceste orânduilele, liber consimțite la intrarea în peșteră, să fie excluși din Comuna Primitivă și condamnați să trăiască în societatea globală, postmodernă, cu bănci, automobile, celulare, televizoare și calculatoare.

Să sperăm, însă, că aceste cazuri vor fi tot mai rare, pe măsură ce masa mare a pământenilor vor ajunge la conștiința că singura lor salvare e întoarcerea în noua Comună Primitivă, de după falimentarea societate postistorică de acum.

Ion Zubascu
ionzubascu@yahoo.com

